

Trønder

Vi er kommet fram til presentasjon av den eneste norske kaninrase som er opptatt i Nordisk Kaninstandard, nemlig Trønder. Som rasenavnet forteller stammer den fra Trøndelagen, fremavlet i årene omkring 1916-1918. Rasens «far» regnes å være telefonfullmektig T. Hannemo fra Trondheim.

Historien om Trønderkanin

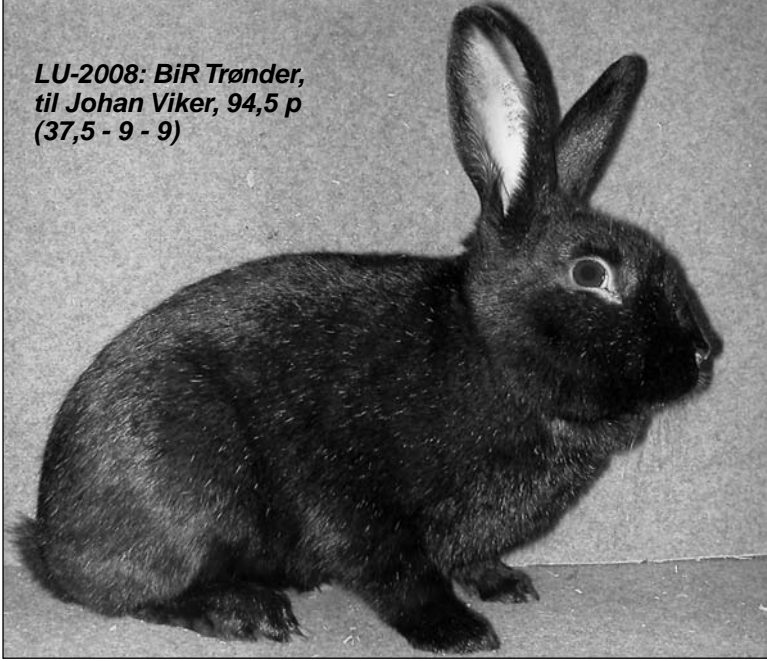
Vi har ikke noen sikker opplysning om på hvilken måte Trønderkaninen er krysset fram. Men som med flere andre kaniner som er blitt beskrevet i denne raseserie omkring selve opphavshistorien, er det ofte tilfeldigheter det beror på, og om det er noen oppdrettere som finner interessen for å avle videre på en farge eller tegning som kommer fram i et kull.

Man antar dermed også i dette tilfellet,

at noen spesielle avkom etter blandingskaniner etter hvert ble gjenstand for en planmessig avl blant kaninoppdrettere i Trøndelagen. Det vesentligste grunnlag for rasens framkomst er lagt av telefonfullmektig T. Hannemo. Blant disse opplysningene om Trønderkanin, kommer vi også over de første årstallene vi kjenner til, da det heter at:

Herr Hannemo i perioden fra 1916 til 1918 gjorde sitt avlsarbeide med Trønder.

LU-2008: BiR Trønder,
til Johan Viker, 94,5 p
(37,5 - 9 - 9)

**Bildet er fra
LU/NM 2008,
Drammen og
omegn Kanin-
avlsforening
markerte sitt
100-års-jubi-
leum og sto
som LU-arran-
gør med utstil-
ling i St. Hal-
vardhallen
med nesten
1550 kaniner.
Det utstilles
12 Trønder,
hvorav 6 er fra
Johan Viker
som blir best i
rasen med
281,5 p.**

- Fra den tiden heter det blant annet:
«Rasen er dog ennå ikke helt konstant, idet enkelte dyr kan ha så mange og tettsittende stikkelbår at dyret ser ut som grått - nærmest sølvkanin-sjattering. Andre dyr kan være nesten helt sorte, med få spredte stikkelbår: Enkelte har også hvite avtegn, snipp eller bles».

- Historien forteller også om flere raser som har vært med på å skape Trønderkaninen.

Oppdrett av kanin har i noen tidsperioder i første rekke, vært med tanke på mat-auke til husholdningen. Historikken fra Trøndelagen gir et tydelig inntrykk av en Trønderkanin som skulle brukes som en typisk slaktekanin. Noen vil også si at en slik avlsform også har «skadet» rasen, da det i krigens dager ikke ble tatt så mye hensyn til selve det rasetyperiske.

Dette fortelles om rasen fra omkring ca 1940: . . . at hunn av Trønderkanin og «belgisk» hann, har ved forsøk gitt et helt utmerket avkom for oppdrett av slakte-

kanin. Hurtigvoksende og med helt fortrinnsfull form og kvalitet. Stort sett er Trønderkanin en rase som burde vinne atskillig større utbredelse enn nå, og forøvrig komme inn under planmessig avl etter bestemt linje.

Fr. Printz Bagge (formann i NKF 1905-07 og 1915-23) utga i 1941 en bok: «*Kaninavl, som binæring*», på J. W. Cappelen's Forlag. Den omhandler også rasebeskrivelser av datidens raser, altså er den bok også en Kaninstandard. På side 80 i boka, kan vi blant annet lese dette:

«Tønderkaninen» er av norsk opprinnelse og som navnet angir, fremkrysset av noen dyktige oppdrettere i Trondheim og omegn. Skjønt «Trønderen» allerede i flere år har vært anerkjent som rase, har iherdige oppdrettere i de senere år innlagt seg æren av å ha forbedret dens utseende, så dens pels nu er meget lik «sølvreven», hvorfor den også kalles «Den norske sølvrevkanin».

Minimumsvekt var satt til 3,5 kg. Poengskalaen var på 5 punkter, med 30 poeng til kroppsform og størrelse, 10 poeng til ører, 20 poeng til pels, 30 poeng til farge, og 10 poeng til sundhet og pleie. Eksteriørbeskrivelsen fra 1941 er slik:

Kroppen er middels lang med bredt skulderparti hvorved for- og bakkropp får omtrent samme bredde; dette gir kroppen en kubbeform, en symmetrisk og vakker bygning. Hunnen har en velformet ikke for stor hakepose. Benene er passende lange og ganske kraftige.

Pelsen er bløt, tett og glansfull med lange hornhår.

Farven er dyp sort med hvite stikkelhår jevnt fordelt over den del av kroppen, som kan anvendes til pelsverk. Lite hvitt bles og noe hvitt på nesen er tillatt.

Hodet, som er forholdsvis lite, er edelt formet med nesten rett panne sett i profil. Øynene er store, mørke og livlige.

Ørene er vakkert formet, opprettstående i V-form med en lengde av 12-14 cm.

Små feil: Stor eller skjev hakepose, stri, glissen eller glansløs pels, for få, for mange eller ujevnt fordelte stikkelhår, brunlig skjær eller rustanstrøk på pelsen.

Store feil: Nesten uten stikkelhår, eller så mange av disse, at dyret er nesten hvitt, strekt brunlig skjær, sterkt rustanstrøk, meget mangelfull pels.

Økende - og dalende kanin-interesse

I krigsårene, 1940-45, var det oppgangstider for kaninsaken. Etterspørselen økte stort etter avlsdyr. For mange ble nettopp kaniner redningen. I 1941 var forbundet 3000 medlemmer.

Landbruksdepartementet bevilget NKF kr 5000 og som skulle være for gratis utdeling av avlsdyr til «ubemidlede».

Antall medlemmer fortsatte å øke. I 1942 var forbundet større enn noensinne med

5500 medlemmer og hadde 100 lokalforeninger spredd over hele landet. Oslo og omegn Kaf. var størst med over 600 medlemmer. Likeså var det også mange eksemplarer av Trønderkanin som ble avlet fram, men som nevnt, det var mange som ikke tenkte på eller tok hensyn til det rasetyperiske, men på vekstevne og kjøtt.

Så kom freden - og kaninen ble glemt. Det ble enklere for folk å skaffe seg mat, og kaninkjøtt ble sett på som en nødløsning. De fleste hadde også spist seg lei av hele kaninkjøttet. I 1947 markerte NKF sitt 50-års jubileum og var da 2500 medlemmer. Men interessen for kaniner i årene etter var sterkt dalende og i 1959 var det kun 416 medlemmer tilsluttet NKF.

Da NKF hadde 70-års jubileum i 1967 var det 19 aktive foreninger og medlemstallet nærmet seg 600.

I Trøndelagen var tilbakegangen stor og organisert kaninhold var temmelig «dødt» i 50- og 60-årene. Det var et fåtall kaninavlere og Trønderkaninen var nok mer

Johan Viker startet med Trønder-avl i 2002. Bildet er fra LU-2004 i Skien: Johan tar første napp i Trønderpokalen, 282 p (og fler ble det)

eller mindre forsvunnet. Etter mange års laber kanin-interesse i Trøndelagen ble ildsjelen Odd Rossing valgt til formann ved reorganiseringen, 16. august 1970, og sammen med Njell Kulbrandstad og Odd Arne Svendgård ble det da mer fart i foreningsarbeidet og i kaninsaken (både Njell og Odd Arne drev da også med Trønder). I 1973 var forbundets medlemstall 754 og Trøndelagen var største forening med 127 medlemmer. Arbeidet med å redde Trønderkaninen var godt i gang, med Odd Rossing i spissen. Han reiste rundt hele landet for å «promotere» for rasen og var også over i Sverige for å vise den fram. Dette skapte også en stigende aktivitet for hele kaninmiljøet i Trøndelagen.

I 1975 var de fortsatt største forening, med 218 medlemmer! Forbundet passerte 1400 medlemmer og det var tilsluttet 33 foreninger.

Men Trønderkaninen fikk nok en gang problemer med å få et ordentlig fotfeste. Rasen slet på flere punkter, som: Innvli

og små dyr som ikke kom opp i vekt, hvitt bles, fargen, og de hvite stikkelhår som skulle være hvite i hele sin lengde, var det «så som så» med.

Noe utbredelse av Trønderkanin ble det ikke, og ildsjelene «sviktet» til fordel for andre raser. I begynnelsen på 90-tallet, var det svært få dyr og vel kun en oppdretter, Kåre Østvik. Norsk Landbruksmuseum tok initiativ med å opprette en bevaringsbesetning. Det viste seg å ikke være en enkel oppgave. Et par landbrukskoler har også prøvd seg med rasen, men kan vi kan ikke si det har lyktes og gitt framgang. I dag er det noen få avlere som viser frem Trønder på utstillinger. Siden 2004 er det Johan Viker som har satt sitt preg på Trønder på landsutstillingene og har tatt flere napp i Trønderpokalen.

LU-2012 ble jo arrangert i Trondheim, og antall Trønder var bra denne gang, med 18 dyr, og eksteriøret så også ut til å gå mot positiv retning. Fortsatt er de hvite gjennomgående stikkelhår ett problem. Best i rasen ble en vestlending som satser på rasen, Odd Einar Svendsen fra Haugaland. Han stilte med 7 Trønder og hvor 3 av hannene alle fikk 94 poeng.

Best på LU-2012: Odd Einar Svendsen - og han reiser til LU i Tønsberg og har som mål å ta et nytt napp i Trønderpokalen

Litt om eksteriøret til Trønder

I Kaninstandarden på side 163 finner vi at voksenvekt er satt til minimum 4 kg. Videre står det at hodet ikke er utpreget kraftig. Hunner kan ha en liten hakepose. Kroppsformen godtas litt langstrakt men skal ha lett kraftig holdning og jevnt fordelte fyldige muskelpartier. Kraftige lår og bein. Fargen er glinsende svart med jevnt fordelt hvite hår. De hvite hårene er hvite i hele sin lengde. Antall hvite hår varierer, dette påvirker dekkfargen fra lys til mørk. Idealet er at de hvite hår ikke er i grupper. De hvite hår må ikke være for få, slik at kaninen virker for svart.